

**МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ:
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА**

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 01, Январь

**BOLALAR ICHAK MIKROBIOTASINING OZIQ - OVQAT
ALLERGIYASIGA ANAMIYATI.**

Zakirova Bahora Islamovna

t.f.n., 1-Pediatriya va neonatologiya kafedrasida dotsenti,
Samarqand Davlat Tibbiyot universiteti
Samarqand.O'zbekiston

Xusainova Shirin Kamildjonovna

1-Pediatriyava neonatologiya kafedrasida assistenti,
Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti
Samarqand. O'zbekiston

Xakimova Farangiz Shavkatzoda

1- Pediatriya va neonatologiya kafedrasida 1-kurs
Magistratura rezidenti,
Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti
Samarqand. O'zbekiston

ANNOTATSIYA

Oziq-ovqatga allergiyasi bo'lgan 32 ta bolani klinik-anamnestik tekshirish natijalari tahlil qilindi. Bundan oziq-ovqatga allergiyasi bo'lgan bolalarda ichak mikroflorasining nomutanosibligi aniqlandi.

Kalit so'zlar: bolalar, oziq-ovqat allergiyalari, ichak mikroflorasi.

Dolzarbligi. 19-asrda Allergiya so'zi yunoncha allon argon so'zidan olingan bo'lib, "boshqacha munosabatda bo'lish" degan ma'noni anglatadi.

Dunyoning barcha mamlakatlarida allergik patologiyaning ko'payishi qayd etilgan. So'nggi yillarda olimlar yuqori yoshdagi aholining 30-40 foizi allergiyaning turli shakllaridan (oshqozon-ichak, teri, nafas olish tizimi) aziyat chekishini va bu patologiyaga ega bo'lgan bolalar sonini kamaytirish tendentsiyasi yo'qligini ta'kidladilar [2,6].

Bolalardagi allergik kasalliklar chaqaloqlik davrida ham, kattaroq yoshda ham o'zini namoyon qilishi mumkin, ko'pincha ressesiv kechadi [4] va barcha oila a'zolarining hayot sifatini pasaytiradi [8]. Ko'pgina irsiy va tashqi omillarning birgalikdagi ta'siri kasallikning rivojlanish ehtimolini va uning kechishining keyingi og'irligini aniqlaydi [3,5].

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 01, Январь

So'nggi yillarda bolalarda allergiya omillari va ichak mikroflorasining immunitet tizimi bilan o'zaro ta'siri faol o'rganilib kelinmoqda.

Bugungi kunga kelib, ichak mikrobiotasini o'rganishga bag'ishlangan ko'plab tadqiqotlar mavjud. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarda mikroba kolonizatsiyaga ekzogen omillar, jumladan tug'ilish yo'li, erta manipulyatsiya, ovqatlanish turi va qo'shimcha oziq-ovqatlarni kiritish, neonatal davrda antibiotiklardan foydalanish va atrof-muhit sharoitlari sezilarli darajada ta'sir qilishini aniqladilar [7].

Pediatrlar, allergologlar, dermatologlar, immunologlar va gastroenterologlarning olib borilgan ba'zi ishlari ichak mikroflorasi bilan astma, allergik rinit va ekzema rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqladi [5,6,8], ammo bu kasallikni o'rganishga bag'ishlangan tadqiqotlar yetarli bo'lmaganligi sababli ushbu tadqiqotni o'rganish uchun asos bo'ldi.

Ishning maqsadi. Oziq-ovqatga allergiyasi bo'lgan yosh bolalarning ichak mikrobiotasini o'rganish.

Materiallar va tadqiqot usullari. Samarqand shahridagi VBKT tibbiyot markazining allergologiya bo'limiga yotqizilgan oziq-ovqat allergiyasi bilan kasallangan 32 nafar chaqaloq ko'rikdan o'tkazildi. Bolalarning anamnestik, klinik va laboratoriya tekshiruvlari natijalari o'rganildi va tahlil qilindi. Kasalliklarni bizlar tomondan ishlab chiqilgan anamnez ma'lumotlarga, jadval va klinik tekshiruvlarimizdan foydalangan holda tashxis qo'yilgan.

Tadqiqot natijalari. Barcha bolalar bolaning jinsi va yoshini hisobga olgan holda tana vazniga qarab guruhlarga bo'lingan. Bolalarda oziq-ovqat allergiyasining klinik ko'rinishi, gneysning mavjudligi (8-25,0%), toshma (18-56,2%), vesikulopustuloz (5-15,6%), shuningdek diareya ko'rinishidagi oshqozon-ichak traktining buzilishi (9-28,1%), qusish (7-21,8%) va meteorizm (45-46,8%).

Bakterial vaginoz va mastit 28,1% (9) onalarda kuzatilgan. Asoratlar bilan kechuvchi homiladorlik va tug'ruq yoki Kesar kesish yo'li bilan 31,2% (10).

Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning 37,5% (12) va 46,8% (15) da bolaning ona tanasi va ko'krigiga kech biriktirilishi kuzatilgan. Bolalarning 56,2 % (18) ona suti bilan oziqlangan, chaqaloqlarning 43,7 % (14) aralash va sun'iy oziqlangan. Bemorlarning 31,2 % (10) erta sun'iy va aralash oziqlantirish (3 oylikdan boshlab) qayd etilgan. Bolalarning 34,4 % (11) onasida tez-tez dispeptik simptomlari borligini ko'rsatdi. Bir tomonlama oziqlantirish har uchinchi bolada sodir bo'ldi va har ikkinchi bolada qo'shimcha oziq-ovqat va qo'shimcha ovqatlanishni joriy qilish vaqti

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 01, Январь

kuzatilmadi. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning 37,5% (12) va 46,8% (15) da bolaning ona tanasi va ko'kragiga kech biriktirilishi kuzatilgan. Bolalarning 56,2 foizi (18) ona suti bilan oziqlangan, chaqaloqlarning 43,7 foizi (14) aralash va sun'iy oziqlangan. Bemorlarning 31,2 foizida (10) erta sun'iy va aralash oziqlantirish (3 oylikdan boshlab) qayd etilgan. Bolalarning 34,4 foizida (11) ona tez-tez dispeptik simptomlarni ko'rsatdi. Bir tomonlama oziqlantirish har uchinchi bolada sodir bo'ldi va har ikkinchi bolada qo'shimcha oziq-ovqat va qo'shimcha ovqatlanishni joriy qilish vaqti kuzatilmadi. Bu tekshirilgan bemorlarning og'irlashgan premorbid holatining sabablarini tushuntiradi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, oziq-ovqatga allergiyasi bo'lgan barcha chaqaloqlarning ichak biotsenozidagi buzilishlar va ichak mikroflorasi tarkibidagi o'zgarishlarning og'irligi ovqatlanish xususiyatiga bog'liq.

Atopiya bilan og'rigan bolalarda mikrobiotaning tarkibi ma'lum xususiyatlarga ega: bifidofloraning 10^5 ga kamayishi va patogen mikrofloraning mavjudligi allergik reaksiyalarning rivojlanishi bilan o'sib borayotgan organizmning autosensibilizatsiyasini keltirib chiqaradi. Bifidobakteriyalar sonining kamayishi fonida ichak epiteliya to'sig'ining o'tkazuvchanligi oshadi, oziq-ovqat sezgirligi kuchayadi va IgA etishmovchiligi paydo bo'ladi, bu atopik kasalliklarning shakllanishiga yordam beradi.

Ichak kolonizatsiyasining sekinlashishi atopiyaning rivojlanishiga olib keladi va uning kechishini og'irlashtiradi.

Ona suti nafaqat o'zining yuqori ozuqaviy xususiyatlarini, balki almashtirib bo'lmaydigan immunoprotektiv va immunomodulyar ta'sirni ham ta'minlaydi, chunki ko'plab biologik faol komponentlarni o'z ichiga oladi, ya'ni ichak limfoid to'qimalari orqali oziq-ovqatga sezuvchanlikni shakllanishiga yordam beradi.

Bizning ma'lumotlarimiz faqat ko'krak suti bilan boqish va uning davomiyligi allergiyaga qarshi profilaktik ta'sir darajasi bilan bog'liqligini ko'rsatadi va allergiya xavfi bo'lgan bolalarda etarli darajada emizishning himoya ta'sirini tasdiqlaydi.

Biz emizishning davomiyligi va allergiya rivojlanish xavfi o'rtasidagi bog'liqlikni tasdiqladik. Bemorlarimiz orasida emizishning minimal muddati 3 oy hisoblanadi. Ma'lumki, ona sutining allergiyaga qarshi himoya ta'siri uning tarkibidagi bioaktiv komponentlar, fermentlar, gormonlar, o'sish omillari bilan bog'liq bo'lib, ulardan eng muhimi sekretor immunoglobulin A (sekretor immunoglobulin, sIgA) va sitokinlardir. [4].

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 01, Январь

Ona sutida tabiiy prebiotiklar - galakto-oligosaxaridlar, shuningdek nukleotidlar, sIgA va laktoferrin mavjud.

Ona suti o'ziga xos mikrobiotaga ega. Ko'krak sutida chaqaloq uchun zarur bo'lgan bifidobakteriyalar, laktobakteriyalar, shuningdek, 400 ga yaqin saprofit mikroblar (streptokokklar, patogen bo'lmagan stafilokokklar va boshqalar) mavjud bo'lib, bu ona sutining mikrobial xilma-xilligi allergiyalardan himoya vazifasini bajarib beradi [3].

Xulosa. Shunday qilib, ichak mikroflorasining xususiyatlari bolaning immunitet tizimini rivojlanishiga asosiy omil hisoblanadi va atopiyaga qarshi himoya ta'siriga ega. Erta mikrob kolonizatsiyasi bolaning to'liq immunitet tizimini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Tug'ilganda mikroblarning yetarli darajada kolonizatsiya qilinmasligi va ichak mikrobiotasining kechikishi, Kesar kesish yo'li bilan tug'ish, perinatal davrda antibiotiklardan foydalanish, sun'iy oziqlantirish va boshqa ko'plab omillar allergik kasalliklarning rivojlanishi uchun asosiy faktor hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yxati.

1. Aitbaev K. A., Murkamilov I. T., Murkamilova A., Fomin V. V. Oziq-ovqat allergiyasining rivojlanishida ichak mikrobiotasining roli. Eksperimental va klinik gastroenterologiya. 2021;196(12): 94–101. DOI: 10.31146/1682-8658-ekg-196-12-94-101.

2. BI Zakirova, SHK Khusainova, GM Mirkomilova FOOD ALLERGY IN CHILDREN № SI-2 (2022): GEPATO-GASTROENTEROLOGIK TADQIQOTLAR JURNALI.

3. Belyaeva I.A., Bombardirova E.P., Namazova-Baranova L.S., Vishneva E.A., P.E. Sadchikov. Hayotning birinchi oylarida bolalarda ichak mikrobiotasining disontogeniyasi atopiya shakllanishiga omili. Bolalar farmakologiyasi. 2019; 16 (2): 91–96. doi: 10.15690/pf.v16i2.2005.

4. Zaynullina O. N., Pechkurov D. V., Xismatullina Z. R. Ichak mikrobiotsenozining xususiyatlari va bolalarda atopik dermatit rivojlanishidagi roli. Boshqirdiston tibbiy byulleteni. 12-jild, No 4 (70), 2017 y. 112.

5. Zokirova, B. I., Xusainova, K. va Azimova, K. T. (2022). Oziq-ovqat allergiyasi bo'lgan bolalarda ichak disbiyozi. Gepato-gastroenterologik tadqiqotlar jurnali, 3(1).

6. Zaxarova I. N., Berejnaya I. V. Bolalarda oziq-ovqat allergiyasining ko'payishi nima bog'liq? Tibbiy kengash • 2018 yil 17-son b. 156.

**МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ:
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА**

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 01, Январь

7. Smirnova G.I., Mankute G.R. Bolalarda ichak mikrobiotasi va atopik dermatit Rossiya pediatriya jurnali. 2015; 18(6): 46–53.

8. Shavazi N.M., Ibragimova M.F., Lim M.V., Zokirova B.I., Azimova K.T. Yosh bolalarda atopik dermatitni kompleks davolash. G. Vaqt prizmasi orqali fan. No 12 (45) 2020 yil. 92-93-betlar.